C75 – C-WER12

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1998-1999

25 februari 1999

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WERKGELEGENHEID EN ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN

Interpellatie van de heer André Denys tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de lancering van het dienstencentrum Prodem door de VITO

Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden

Donderdag 25 februari 1999

VOORZITTER : De heer Robert Voorhamme

– *De interpellatie wordt gehouden om 10.25 uur.*

Interpellatie van de heer André Denys tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de lancering van het dienstencentrum Prodem door de VITO

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Denys tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de lancering van het dienstencentrum Prodem door de VITO.

De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, zoals u ondertussen wel zult weten, ben ik als parlementslid bijzonder gevoelig voor alles wat zich afspeelt in de grijze zone tussen de markt en de overheid. Dat is de zone waarin onze VOI's aandeelhouders zijn in met overheidssubsidies werkende dochterbedrijven die op de markt in concurrentie treden met andere bedrijven.

Zo is er nu het voorbeeld van het enkele weken geleden door de VITO gelanceerde Prodem. Prodem staat voor Promotie en Demonstratie van Milieuvriendelijke Technologieën. Het is een dienstencentrum van de VITO dat bedrijven bijstaat bij het opsporen en uitwerken van de meest gunstige en technisch-economische verantwoorde maatregelen en investeringen. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan waterzuiveringsinstallaties en bodemonderzoeken. Na enkele weken blijkt echter dat de VITO via Prodem de hele markt probeert te monopoliseren.

De VITO treedt met Prodem immers in concurrentie met andere soortgelijke dienstencentra, met name milieu-adviesbureaus, die met privé-gelden werden opgericht. Op zich is concurrentie uiteraard geen probleem, maar in dit geval is er wel sprake van een ernstige scheeftrekking. Naast een jaarlijkse financiering door de Vlaamse overheid van 1 miljard frank, kan Prodem immers ook op steun rekenen vanwege het EFRO, het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, en vanwege het Limburgfonds. Door deze diverse subsidiëringsmogelijkheden heeft Prodem niet alleen de mogelijkheid om niet alle kosten aan te rekenen waardoor hun offertes altijd de laagste zijn, maar kan zij haar ingenieurs ook meer betalen dan de privé-bedrijven. Ik kan u daar een concreet voorbeeld van geven, een voorbeeld dat mij op het terrein werd gegeven door een privé-bedrijf dat zich op deze wijze benadeeld voelt. Dit bedrijf had een offerte ingediend met bijzonder scherpe prijzen, maar bleek er toch niet in te slagen de opdracht binnen te halen.

Bovendien rijst een bijkomend probleem in verband met de subsidiëring door het EFRO en het Limburgfonds. Theoretisch kan Prodem zich immers enkel toeleggen op de KMO's uit de Europese Doelstelling 2-gebieden, met name Turnhout en Limburg. Prodem blijkt zich daar echter niet aan te houden en ook bedrijven te contacteren die niet tot deze gebieden behoren.

Graag had ik van de minister vernomen of hij het normaal vindt dat dit dienstencentrum van de VITO dankzij grote subsidiestromen elke concurrentie van de markt kan wegblazen. En vindt hij het normaal dat Prodem aldus het leven van de privé-bedrijven onmogelijk maakt en bedrijven contacteert die niet gelegen zijn in gebieden die in aanmerking komen voor steun vanwege het EFRO en het Limburgfonds ?

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Denys, ik ben blij met uw vraag. Ze stelt me in de gelegenheid enige toelichting te geven bij de doelstellingen van dit nieuwe initiatief en dieper in te gaan op de wijze waarop het wordt georganiseerd en gesubsidieerd. Ook krijg ik zo de kans uw kritiek te weerleggen dat Prodem dankzij royale overheidssubsidies op oneerlijke wijze met de privé-sector zou concurreren en op onoorbare wijze zou optreden buiten de doelstelling 2-gebieden Turnhout en Limburg.

Het initiatief past in het reconversieprogramma voor de doelstelling 2-gebieden Turnhout en Limburg voor de periode 1994-1996. Initiatieven die binnen deze programmeringsperiode vallen, worden vergeleken met het programma in het kader van Agenda 2000. De regio's in kwestie hadden af te rekenen met een belangrijk verlies aan arbeidsplaatsen in de industrie, goed voor 42 percent van de werkgelegenheid. Om nieuwe werkgelegenheid te ontwikkelen moesten vooral de talrijke KMO's zich beter kunnen wapenen in het licht van de mondiale concurrentie. Daarbij zouden vooral de nieuwe technologieën een belangrijke rol vervullen.

Hoogstaande milieuzorg blijkt een doeltreffend wapen in die harde concurrentiestrijd. Bedrijven moeten immers bepaalde milieu-investeringen tot stand brengen, daar de wet hun milieunormen oplegt. Bedrijven kunnen echter ook een concurrentievoordeel verwerven door meer en sneller in milieuzorg te investeren dan wettelijk opgelegd. Aldus bekeken wordt milieuzorg omgevormd van ernstige handicap tot sterke troef.

De streekverantwoordelijken en de Vlaamse regering hebben aan de versteviging van de milieuzorg een strategische plaats toegekend in de ontwikkelingsstrategie voor de doelstelling 2-gebieden Turnhout en Limburg. Prodem is hiertoe het hefboomproject bij uitstek. Het is een centrum dat economisch verantwoorde technieken van milieuzorg onderzoekt, bevordert en demonstreert voor de KMO's. Het helpt KMO's technische problemen en managementsproblemen te overwinnen als ze vooruitstrevende milieutechnieken introduceren. Het is dus helemaal niet de bedoeling concurrentie te ontwikkelen met de bestaande privé-onderzoeks- en adviesbureaus voor milieuzorg. Integendeel, Prodem biedt enkel diensten aan die niet door de markt op deze wijze worden aangeboden. Prodem tracht alle taken die tegen een voldoende kwaliteit en een normale prijs kunnen worden uitgevoerd, aan privé-bedrijven over te laten. Prodem werkt samen met studiebureaus, leveranciers van milieutechnologieën en -apparaten, onderzoekscentra en analyselaboratoria. Prodem spitst zich toe op bezigheden die niet tot de eerste uitvoeringstaak van de privé-sector kunnen worden gerekend, bijvoorbeeld het uitvoeren van onafhankelijke technologische evaluaties, technologische aanpassingen en proefprojecten op laboratoriumschaal.

Een van de projecten is gericht op de bedrijfsbanden die onderhevig zijn aan snelle erosie of snelle slijtage omwille van de aard van de materialen en producten die erop worden gelegd. Men wil nagaan hoe een technologie kan worden ontwikkeld die hun levensduur verlengt en meer verantwoord is vanuit milieustandpunt.

Prodem kan die rol niet vervullen zonder over de nodige infrastructuur te beschikken. Die infrastructuur was niet beschikbaar in de streek. Daarom heeft de Vlaamse overheid 234 miljoen frank bijgedragen voor de noodzakelijke investeringen. De Europese Commissie draagt via het EFRO 156 miljoen frank bij in de infrastructuur en 31 miljoen frank in de werking.

Mijnheer Denys, ik kom nu tot het sleutelelement in mijn antwoord vanuit het standpunt van de concurrentie. Als er één instantie is die er ambtshalve over moet waken dat de vrije concurrentie niet wordt geschaad, is dat wel de Europese Commissie zelf. We weten dat als het gaat over de output. Het is dus a priori een geruststelling dat de Commissie zelf actief aan het project deelneemt. Vanuit dat standpunt mogen we dus gerust zijn.

De Commissie doet haar werk. Soms gaat ze wel heel ver en vraagt ze zelfs aanmeldingen voor een bijdrage van 10 miljoen frank. Zo moest ik het hefboomkrediet aanmelden. Dat was vanzelfsprekend. Op het innovatiedecreet zullen we terugkomen. We vermoeden dat dit niet nodig was omdat het een kaderdecreet is. A priori is het dus een geruststelling dat de Commissie zelf actief aan het project deelneemt en in totaal voor 187 miljoen frank bijdraagt. Die bijdrage is niet te verwaarlozen. Ik ben daar voorstander van, niet om de Europese middelen als een jackpot te gebruiken, want dat dient nergens toe, maar wel om strategische projecten te kunnen uitwerken.

Naast het a priori argument dat de Commissie dit initiatief niet enkel toelaat maar er ook actief bij betrokken is, zijn er nog redenen om te beweren dat Prodem de concurrentie met de privé-milieusector niet scheeftrekt. Prodem is actief in niches

Van den Brande

die niet door de privé-sector worden aangeboden en betrekt zoveel mogelijk privé-aanbieders.

De Vlaamse regering geeft geen rechtstreekse steun voor de werking van Prodem. We hebben enkel de investeringen gesteund. Daarnaast was er ook nog de steun van de Europese Commissie evenals de EFRO-middelen. Via de VITO en het Limburgfonds is er een onrechtstreekse bijdrage in de werking, maar de bedoeling daarvan is juist het dienstenaanbod toegankelijk te maken voor de KMO's. Er werd een duidelijke afspraak gemaakt : Prodem moet zichzelf financieel bedruipen nadat de Europese programma's zijn afgelopen.

Ik kom tot de vestigingsplaats van Prodem en de doelstelling 2. In dat verband merk ik op dat Prodem van de Europese Commissie onder bepaalde voorwaarden ook buiten de doelstelling 2-gebieden Turnhout en Limburg mag werken. Vanuit de doelstelling 2 gaat het dus om Limburg en de Kempen, meer bepaald Turnhout. De eerste voorwaarde is dat Prodem voorrang verleent aan de werking in het doelstelling 2-gebied Turnhout en maximaal samenwerkt met het doelstelling 2-gebied Limburg. Er is dus sprake van een zekere voorrang – dat beantwoordt ook aan de behoefte die er was – maar zeker niet van een exclusiviteit voor de beide gebieden.

We zouden trouwens een slecht beleid voeren indien een zo belangrijke infrastructuur niet toegankelijk zou worden gemaakt voor de overige Vlaamse KMO's. Beeldt u zich bijvoorbeeld in dat een aantal KMO's in de streek van Antwerpen zich willen laten ondersteunen. We moeten toch afstappen van de filosofie dat we alles op 700 plaatsen tegelijk moeten organiseren. Ik vind dat voor sommige zaken de West-Vlamingen naar Limburg moeten gaan en voor andere de Limburgers naar West-Vlaanderen. Oost-Vlaanderen is natuurlijk een kerngebied. Het lijkt me dus positief en volledig in overeenstemming met onze mogelijkheden dat die infrastructuur ruimer ter beschikking wordt gesteld.

Een tweede voorwaarde luidt dat de EFRO-subsidies voor de werking enkel mogen worden gebruikt voor de KMO's binnen het programmagebied. Als Prodem buiten het gebied wil werken, mag daarvoor geen EFRO-steun worden aangewend. De administratie van de Europese Commissie oefent daarop controle uit.

De evaluatie van de beheersovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en de VITO werd in opdracht van de Vlaamse regering via de administratie door een privé-consulent uitgevoerd. In die evaluatie heb ik uitdrukkelijk laten onderzoeken in welke mate de privé-sector de dienstverlening van de VITO en onrechtstreeks van Prodem als concurrentievervalsend zou ervaren. Zonder vooruit te lopen op de officiële bekendmaking van de doorlichting, kan ik nu al meedelen dat het rapport geen enkele vaststelling in die zin bevat.

We staan voor een samenwerkingsinitiatief tussen de Vlaamse regering of de Vlaamse overheid en de Europese Commissie via de EFRO-middelen. Het getuigt van dienstbaarheid om de internationale concurrentiepositie van onze KMO's te versterken. Het is echter zeker niet de bedoeling concurrentievervalsend op te treden. Het gaat hier om opdrachten, vragen en projecten ten dienste van de KMO's. Vanuit dat standpunt is het initiatief niet enkel volstrekt verantwoord, maar ook nodig om structurele ondersteuning en versterking te bieden aan de KMO's. De KMO's moeten immers niet alleen blijven bestaan, maar zich indien mogelijk ook versterken. Milieutechnologie mag niet langer als een last worden beschouwd. Het is een noodzakelijke voorwaarde voor duurzame ontwikkeling.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, minister-president Van den Brande situeerde zijn antwoord binnen de doelstellingenaanpak voor het gebied Limburg en Turnhout. Een van de doelstellingen was om meer aandacht te besteden aan milieuzorg. Ik ben het daarmee eens. Daar gaat het echter niet over.

Mijnheer de minister-president, u zei dat Prodem niet actief is in een niche die behoort tot de privésector. Dat was cruciaal in uw antwoord. Hun activiteiten vallen volgens u buiten het werk dat andere privé-bedrijven momenteel in de milieusector verrichten. Alhoewel ik terzake geen expert ben, lijken er mij weinig niches te bestaan die momenteel niet kunnen worden ingevuld door de privésector. Zeker in de milieusector, zowel op het vlak van advies als uitvoering, zijn doorgaans de nodige privé-bedrijven voorhanden voor de niches.

Ik heb een nieuwsbrief van Prodem bij me waarin een drietal cases worden behandeld. De eerste gaat over een energiestudie voor een glasprintbedrijf. De tweede casestudy gaat over de afvalwaterzuivering van een technologieleverancier ; de derde over de afvalwaterzuivering in de voedingsindustrie. De

Denys

eerste twee rapporten heb ik gelezen. Het lijkt me evident dat de privé-sector dat ook aankan. Voor het derde geval ben ik daar zelfs zeker van. Ik weet dat een concurrent een prijsopgave heeft ingediend voor de afvalwaterzuivering van een snoepproducent in Turnhout. Die concurrent was daar dus toe in staat, maar was wel duurder.

Hoe goed de bedoelingen ook mogen zijn, op het terrein kan de hele zaak niet in zwart-wittermen worden voorgesteld. U zegt dat de privé-sector vandaag niet over de middelen beschikt om dit alles tegen een aanvaardbare prijs te realiseren. Ik vraag me af waarover u het concreet hebt. Over welke technologie beschikt de privé-sector niet die nodig is om niches inzake milieutechnologie te veroveren ? De realiteit ziet er soms anders uit dan het algemene principe dat u hanteert.

U stelt dat zo een instrument niet enkel voor Limburg en Turnhout mag worden aangewend, maar dat ook andere bedrijven er een beroep op moeten kunnen doen. Dat lijkt logisch. Maar hoe kan men controleren of men voor dat soort activiteiten geen EFRO-steun aanwendt ? Ik zie niet in hoe dat kan. EFRO-steun mag enkel worden aangewend voor activiteiten in Limburg en Turnhout.

De heer Johan De Roo : Ik ben geen specialist. Maar 5B-gebieden zoals de Westhoek en het Meetjesland, die in bepaalde gevallen van EFRO-steun kunnen genieten, moeten ook in aanmerking komen. Privé-bedrijven kunnen een beroep doen op het Leader-2-project dat voor het Meetjesland is uitgewerkt. Die uitbreiding mag niet worden uitgesloten.

De heer André Denys : De heer De Roo brengt een nuance aan. Hij stelt dat men het instrumentarium ten behoeve van een doelstelling 2-gebied zoals Turnhout, waarvoor men een beroep kan doen op EFRO-steun, ook moet kunnen aanwenden voor activiteiten in doelstelling 5B-gebieden zoals de Westhoek en het Meetjesland. Ik denk niet dat dit houdbaar is. Zoiets is aan de buitenwereld niet uit te leggen. Ofwel beperkt men zich tot de gebieden zoals die oorspronkelijk zijn afgebakend, ofwel past men de regeling toe op heel Vlaanderen. Maar in dat laatste geval vrees ik dat men de basisfilosofie van de steunmaatregel niet meer respecteert.

De heer Johan De Roo : U deelt mijn mening dus niet ?

De heer André Denys : Ik deel uw mening niet. U zult verwarring creëren. Men kan onmogelijk verklaren waarom een bedrijf uit Aalter er geen beroep zou kunnen op doen, maar een bedrijf uit Maldegem wel.

We willen milieutechnologie ontwikkelen voor niches waarin de privé-sector niet actief is. Maar dat is in de praktijk niet toepasbaar. Ik herhaal dus mijn vraag : hoe kunt u een afdoende controle invoeren ?

De voorzitter : De heer Cannaerts heeft het woord.

De heer Leo Cannaerts : Vorig jaar hebben we met de directie van de VITO de problematiek besproken. We hebben het toen gehad over middelen om de drempelvrees te overwinnen van de KMO's om deze technologie te ontwikkelen. Volgens mij levert Prodem daartoe erg nuttig werk. In de Kempen probeert het om werkgeversorganisaties warm te maken voor deze zaak. Prodem wil kwalitatief hoogstaande activiteiten van de privé-sector stimuleren. Het werkt intens samen met verschillende studiebureaus, leveranciers van milieutechnologie, analyselaboratoria zoals het Lisec en onderzoekscentra zoals het WTCB.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : De eerste signalen zijn erg bemoedigend. De heer Denys en ikzelf zijn het eens over de algemene doelstelling. Hij vraagt zich wel af wat de privé-sector vandaag niet zou kunnen. Ik geef een typisch voorbeeld. Proefprojecten in laboratoria vormen een niche waarin de privé-sector niet echt actief is. Ik zal hoe dan ook uw vraag aan de instelling voorleggen, mijnheer Denys. Vandaag loopt de evaluatie ten einde, en op basis daarvan zullen we de beheersovereenkomst kunnen aanpassen. Ik zal laten onderzoeken of men in concreto de doelstelling realiseert, en of men niet over de schreef gaat.

Over de afbakening van de doelstelling 2-gebieden Turnhout en Limburg kan geen discussie bestaan. De commissie waakt erover dat geen EFRO-steun wordt aangewend buiten de doelstellingsgebieden. Het voorstel van de heer De Roo over de twee 5B-gebieden Meetjesland en Westhoek wil ik onderzoeken. Ik begrijp de wens om initiatieven inzake biotechnologie en micro-elektronica aan heel Vlaanderen ter beschikking te laten stellen. Ik wil onderzoeken of dat kan. In elk geval controleert de commissie de toekenning van EFRO-middelen, en

Van den Brande

volgens de basisfilosofie mag men die middelen niet buiten de doelstellingsgebieden aanwenden.

De voorzitter : De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Zou de eenvoudigste manier om na te gaan of er een link is met de niches of de activiteiten op de particuliere markt, er niet in bestaan de lijst aan te vragen bij Prodem of bij de VITO ?

Ik vraag geen hoorzitting of confrontatie met Prodem of de VITO. Als ik het antwoord op mijn vraag in die lijst kan vinden, hoeft zoiets niet.

Minister-president Luc Van den Brande : Ik zal uw vraag overmaken aan Prodem en aan de VITO, mijnheer Denys. Ik hoop dat u er wel begrip voor opbrengt dat het voorleggen van die lijst niet vanzelfsprekend is, vermits zij misschien gebonden zijn door industriële geheimhouding. Maar wat mag worden meegedeeld, zal u ook worden meegedeeld.

De heer André Denys : Uiteraard vraag ik geen onthulling van industriële of beroepsgeheimen. Ik vraag enkel een controle op het eventueel invullen van een niche die eigenlijk de privé-markt toebehoort. Daartoe moeten we eerst weten wat die niches precies inhouden.

De voorzitter : We hebben genoteerd dat de minister-president daartoe de nodige stappen zal ondernemen.

Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.01 uur.*